

Sinds de seksuele revolutie zijn westerse samenlevingen getuige geweest van een ingrijpende culturele en sociale transformatie van seksualiteit. Volkmar Sigusch schetst een historisch kader en brengt de – sinds de jaren tachtig en negentig – geherdefinieerde seksuele complexiteit samen onder de noemer

neo seks

VOLKMAR SIGUSCH

Een veralgemeende vorm van seksualiteit – of ‘onze seksualiteit’ – werd enkel mogelijk omdat menselijk lijden niet meer hoofdzakelijk samenviel met honger lijden, en omdat menselijke rijkdom als dusdanig werd geïsoleerd en gesocialiseerd. In de loop der tijd werd het geleidelijk aan onmogelijk om de discussie rond de ‘seksuele vraag’, die slechts een aspect is van de ‘sociale vraag’, te beperken tot de installering van seksuele dimorfie en benaderingen om reproductie te stimuleren of te ontmoedigen. Tegen het einde van de negentiende eeuw versmolt de seksuele vraag met de vraag naar de reden van het bestaan, naar geluk en passie, naar harmonie in extase, naar de humane aspecten van relaties tussen mensen. Dat op zich was louter mogelijk omdat de bourgeoisie haar idee van vrije, gelijke, individuele liefde als een morele standaard installeerde: liefde als een fundamenteel menselijk recht tussen man en vrouw; liefde als een vrijwillig verbond tussen autonome subjecten, gebaseerd op de premisse van wederkerige liefde en liefdesaffaires als langdurige en intense, gewetensvolle relaties. Hegel (6) [pp. 268f.] merkte deze ontwikkelingen op en schreef in die periode: ‘Het beeld van een beter, rechtvaardiger tijdperk heeft de ziel van de mensen verlevendigd; een begeerte, een zucht van verlangen naar een staat van grotere zuiverheid en vrijheid heeft ieders geest beïnvloed en heeft hen ver-

vreemd van de realiteit.’ Het heden werd voorgesteld als een ‘Zeitgeist’, als iets tijdelijks, als een ‘geleidelijk proces van verval’ (7) [p. 18]. Mentaliteiten en concepten van verandering deden zich voor: mobiliteit, crisis, ontwikkeling, vooruitgang, emancipatie, revolutie, enz. En toch, omdat de autonome burger, vanaf zijn geboorte in de greep van een proces van achteruitgang, vervreemd bleef van de realiteit – niet in het minst omdat hij het vrouwelijke geslacht had gedegradeerd tot de status van een *sexus sequior*, een afgeleid geslacht – ging het ‘zuchten’ verder. Lijden bleef een deel van het leven, mensen behielden een gevoel van onbehagen in hun cultuur. En dus ploeterden ze van de ene seksuele revolutie naar de andere.

De banalisering van seksualiteit

Het is in de periodes tussen significante en duidelijk waarneembare transformaties van seksualiteit als culturele vorm dat de meeste mensen sterk geloven dat seksualiteit eenduidig en onveranderlijk is. In werkelijkheid is het een samengesteld, geassocieerd fenomeen dat onderhevig is aan voortdurende verandering en codering. Bijgevolg stellen alle moderne theorieën over seks en seksualiteit sinds von Ramdohr [26], Kaan [11], Ulrichs [24], von Krafft-Ebing [25] en Freud [5] de